

Nadalje se donosi popis izvora, literature, i kratica koji su korišteni u djelu (45-53), a potom faksimil samog kartulara (55-156), uključujući i same korice rukopisa. Nakon faksimila priređivač je uključio i kazalo zapisa/isprava u obliku tablice – folijaciju priređivača, izvornu dataciju zapisa/isprave, izvorni naslov te prijevod na hrvatski jezik. Priređivač je također uključio i sažetak na engleskom jeziku (171-174).

U završnim dijelovima knjige Tomislav Galović donosi kao prilog popis i digitalizaciju isprava iz arhivskog fonda Benediktinskog samostana Sv. Kuzme i Damjana na Pašmanu iz fonda u Državnom arhivu u Zadru (175-192), popis i regesta 135 isprava od 1060. do 1399. godine. Djelo završava popisom korištenih (tiskanih) izvora (195-202).

Prvi svezak cjelovitog izdanja *Rogovskog kartulara* napravljen je prema pravilima struke, te je značajno djelo za proučavanje srednjovjekovnih kartularskih spisa, stoga autoru treba čestitati. Sama izvedba je izrazito luksuzna. Na kraju, potrebno je samo napomenuti da smo u iščekivanju sljedećeg sveska u seriji, što će se, nadamo se, dogoditi tijekom 2019. godine.

Sanja Miljan

Registri porečkih bilježnika Henrika de Artizanibus (1433.-1434.) i Antuna de Teodoris (1435.-1449.), Spisi porečkih bilježnika, sv. 1, Spisi istarskih bilježnika, sv. 2, prir. Zoran Ladić, Državni arhiv u Pazinu, Posebna izdanja, sv. 48, Pazin 2018., 283 str.

Prije deset godina objavljen je prvi svezak u sklopu projekta Spisi istarskih bilježnika Državnog arhiva u Pazinu, a imala sam čast napisati prikaz *Knjige labinskog bilježnika Bartolomeja Gervazija (1525.-1550.)*, najstarije sačuvane notarske knjige grada Labina koju su priredili Zoran Ladić i Elvis Orbanić. Sada, drugi svezak serije, odnosno prvi svezak podserije Spisi porečkih bilježnika, naslovljen *Registri porečkih bilježnika Henrika de Artizanibus (1433.-1434.) i Antuna de Teodoris (1435.-1449.)*, priredio je Zoran Ladić, znanstveni savjetnik na Odsjeku za povijesne znanosti HAZU, koji je najveći poznavatelj najstarije istarske bilježničke građe. Kao i u prethodnom slučaju, urednica knjige je Mirjana Matijević Sokol, najbolji hrvatski diplomatičar i paleograf. Knjiga se strukturalno dijeli na nekoliko cjelina: predgovor urednice (7-8), uvodne napomene (9-15), te središnji dio knjige koji je prijepis najstarije porečke bilježničke knjige (21-214). Znanstveni aparat uključuje i priloge, odnosno popis porečkih bilježnika koji su zabilježili isprave koje se ovdje objelodanjuju te onih koji se pak u njima spominju (17-18), tehničke napomene (19), regesta (215-232), neke odabrane faksimile (235-240) te indekse osobnih imena (241-259), imena mjesta (260-263) te stvari (264-281).

Predgovor urednice (7-8) kako je već navedeno, potpisuje prof. Mirjana Matijević Sokol. Budući da je izgradila svoju karijeru na priređivanju raznovrsne srednjovjekovne građe, kao urednica ovog izdanja, zasigurno je osoba koja potpuno razumije potrebu objavljivanja izvorne građe. Unatoč činjenici da je komunalni notarijat Istre nešto mlađi od onog dalmatinskog, tim je više potrebna njegova objava kako bi se istraživanje te problematike na Istočnoj obali Jadrana moglo lijepo zaokružiti i komparirati. Ističe vrijednost samog rukopisa porečkih bilježnika te cijelog projekta Spisi istarskih bilježnika, kao i podršku koju je dugogodišnji ravnatelj, dr. sc. Elvis Orbanić, ujedno i sam povjesničar, ukazivao projektu. Ono što mi je posebice zanimljivo je da je istaknuto da se preslika izvornika može pronaći i na mrežnim

stranicama Državnog arhiva u Pazinu (<https://www.dapa.hr/najstarija-biljeznicka-knjiga-istre-2018/>), čime pokazuju da zaista idu ukorak s vremenom i modernim tekovinama.

Prije središnjeg dijela knjige nalazi se uvodna studija pod naslovom *Uvodnik – sadržajne i diplomatske osobine izvora* (9-15) iz pera priređivača, u kojoj se, kako i sam naslov govori, daju crtice iz sadržaja dokumenata, osobitosti notarijata u Poreču, porijeklu i aktivnostima samog notara te diplomatske analize. Naglašava se, kao što je poznato istraživačima srednjovjekovne povijesti, da je za razdoblje srednjeg vijeka ostao sačuvan samo malen broj bilježničkog gradiva u Istri. Bilježnička knjiga porečkih notara vrlo je obimna, stoga je ovdje donosi njezin prvi dio, odnosno privatno-pravne isprave prve polovice 15. stoljeća, a koje se čuvaju u Državnom arhivu u Pazinu pod signaturom HR-DAPA-8. Riječ je o 177 obostrano ispisanih folija na papiru, no niti na jednom od tih dokumenata nije bio utisnut vodeni znak. Građa je pisana kurzivnom goticom, na latinskom jeziku, uz poneke isprave napisane Venetom iz pera Antuna de Teodorisa, te je ortografija srednjovjekovna (npr. piše *vxor* umjesto *uxor*). Priređivač je uspio identificirati da je deset isprava na početku knjige zapisao bilježnik Henrik de Artizanibus, te rekonstruirati neke isprave koje su bile necjelovite, ili krivo uvezane u samom kodeksu. Potrebno je isto tako naglasiti da ovdje objavljena građa ne sadrži oporuke, one će naime biti objavljene u drugom svesku podserije, a njih je zapisao drugi spomenuti notar, Antun de Teodoris. Prema tome, čini se da je djelovao u Poreču u razdoblju od nekih pedesetak godina.

Glavni je dio knjige dakako prijepis bilježničke knjige porečkih notara Henrika de Artizanibusa i Antuna de Teodorisa koji su djelovali u Poreču od 1433. do 1449. godine. Riječ je građi datiranoj u razdoblju od 22. studenoga 1433. do 16. prosinca 1448., koja je podijeljena u 145 isprava. Kako je već navedeno, priređivač je uspio identificirati da je prvih deset dokumenata napisao Henrik de Artizanibus, dok ostatak potpisuje Antun de Teodoris. Dokumenti su privatno-pravne naravi zbog čega nude vrlo širok spektar mogućnosti istraživanja političke, društvene, ekonomske povijesti Poreča prve polovice 15. stoljeća.

Registri porečkih bilježnika Henrika de Artizanibus (1433.-1434.) i Antuna de Teodoris (1435.-1449.), koje je priredio Zoran Ladić, vrlo su vrijedan doprinos hrvatskoj historiografiji. Kako sam u prikazu bilježničke knjige Bartolomeja Gervazija navela da se “nadam da se daljnje kritičko pripremanje ostalih istarskih bilježnika neće spuštati ispod standarda kojeg je ovo djelo postavilo”, mogu ustvrditi da je povjerenje bilo potpuno opravdano. Djelo je priređeno prema egdotičkim načelima, a svi mi koji radimo na objavljivanju izvora razumijemo koliko je mukotrpan i minuciozan posao priređivanje originalne građe, na čemu priređivaču zasigurno treba čestitati. Na kraju, naglasila bih ponovno da se nadam da sada drugi svezak Porečkih bilježnika neće dugo čekati svijetlo dana, no poznavajući priređivača, sigurna sam da će vjera u njega biti potpuno opravdana i u ovom slučaju.

Suzana Miljan

Juraj de Dominicis (1469.-1470.). Giorgio de Dominicis (1469-1470), prir. Ante Birin, Šibenski bilježnici. Notai di Sibenico, Biblioteka Hrvatska povjesnica. Građa IV/17, Zagreb 2018., 414 str.

Ante Birin priredio je još jedno izdanje u seriji Šibenski bilježnici. Notai di Sibenico, naslovljeno *Juraj de Dominicis (1469.-1470.). Giorgio de Dominicis (1469-1470)*. Riječ je o